

Stanje rastlin na začetku pomladi 2023

Pričujoči prispevek o stanju rastlin na začetku letošnje pomladi in o napovedi medenja sem začel pisati na prvi koledarski pomladni dan. Letos smo višje temperature občutili že veliko prej, saj večjega mraza pozimi nismo imeli, celo nasprotno, tako toplega novega leta nismo beležili vse od izvajanja meritev na meteoroloških postajah v Sloveniji. Najtopleje je bilo na novoletni dan ob 7.00 v Črnomlju, kjer so izmerili kar 15,2 °C. Celo v Kočevju 13,8 °C.

Aleš Bozovičar, vodja Opazovalno-napovedovalne službe ČZS (ales.bozovicar@czs.si)

Posledice visokih temperatur smo v začetku leta opazili tudi v naravi. Na zelo zgodnjih osončenih legah države smo lahko opazili prve znanilce pomladi. Navadno lesko (*Corylus avellana*), črni teloh (*Helleborus niger*), spomladansko reso (*Erica carnea*), pomladanski žafran (*Crocus vernus*) ter navadni mali zvonček (*Galanthus nivalis*).

Hiter razvoj je k sreči zavrl hladni val, ki je prešel naše kraje v drugi polovici januarja, ko smo beležili temperature do -10 °C. Dokaj hladna je bila še prva polovica februarja, ko smo prejeli obilnejše snežne padavine. Izrazite so bile v višjih legah, kar je dobro za ohranjanje zaloga vode.

Na začetku marca so svoj razvoj začeli tudi vrbe (*Salix*), mandeljni (*Prunus dulcis*) in preostale prve rastline pomladi, kot so veliki zvonček (*Leucojum vernum*), trobentica (*Primula vulgaris*), na območju Primorske črni trn (*Prunus spinosa* L.), rumeni dren (*Cornus mas*), ringlo (*Prunus domestica* subsp. *italica*), marelica (*Prunus armeniaca*). Na jugu, vzhodu in v nižjih legah osrednjega dela države smo cvetenje zadnje omenjenih rastlin opazovali nekoliko kasneje, v drugi polovici marca, medtem ko so na severnem delu in v višjih legah osrednjega dela države začele cveteti ob koncu oz. začetku aprila. Prve cvetove divje češnje (*Prunus avium*) ter rešeljike (*Prunus mahaleb*) smo lahko opazili na območju Primorske v zadnji tretjini marca.

Če so druge rastline kolikor toliko sledile normalnemu časovnemu razvoju, pa je z njim nekoliko pohlajena navadna robinija (*Robinia pseudoacacia*). Najprej na območju Primorske, kjer so bili na zgodnjih legah že v zadnji tretjini marca cvetni nastavki veliki do 1 cm. Druge lege na vzhodu in jugu države cvetnih nastavkov v tem času še niso izkazale, so bili pa povečini brsti počeni oz. nastavki veliki že do 5 mm. Predvsem nas je skrbela ohladitev v sredini marca, ki bi lahko povzročila škodo. Vendar pa po pregledih vseh večjih sestojev po državi hude škode ni bilo videti. Ob pisanju prispevka smo upali, da tako ostane tudi naprej in da ne bo prišlo do pozebe.

Veliki kapar 17. marca 2023

Lani je dobro pašo povzročil javor (*Acer*), ki je imel v prvi fazi obilo cvetja, istočasno pa so se na njem razvile ušice, ki so odlično izločale vse do konca junija, ko sta pritisnila vročina in veter. Za letos tako bogatega cvetenja javorja ni pričakovati. Za ocene stanja z ušicami je še prezgodaj, tudi če do dobrega razvoja pride, bo obisk čebel verjetno slabši, saj takšen vir težje najdejo.

Vzorčili smo tudi smrekove (*Picea abies*) vejice in spremljali razvoj velikega in malega kaparja (*Physokermes piceae*, *Physokermes hemicyphus* Dalman) na njih. Obetavne znake so pokazali le vzorci, nabrani na Gorenjskem, kjer so se razvili predvsem mali kaparji. Posamezne velike kaparje smo opazili na vzorcih iz Zgornje Savinjske doline in območja Koroške.

Akacija na Primorskem

Divja češnja v odpiranju

Foto: Aleš Bozovičar

Takšno vzorčenje nam pomaga predvsem pri usmeritvi na področja, ki se jim splača nameniti večjo pozornost, ni pa to še obet za kasnejšo pašo. Najboljši pokazatelj bo pregled posameznih sestojev v aprilu. Najprej nižje zgodnje lege, proti koncu meseca pa tudi višje lege, kjer je prisotna smreka in veliki kapar že lahko začne dejavnost. Najprej se vidi prisotnost velikega kaparja, ki se razvije pribl. 14 dni pred malim kaparjem. Če boste v tem času pregledovali stanje kaparja, boste na mestu, kjer je kapar ugnezden in sesa drevesni sok, najprej videli le bele voščene nitke. Šele kasneje, ko nekoliko zraste, na plano pokuka zadek kaparja. Če na deset kolenc vejic, na katerih je kapar nastanjen, najdete vsaj dva osebka, je to lahko obet za dobro pašo.

Obetavno sliko je lani ob koncu leta prikazovala tudi jelka (*Abies alba*). Lani v drugi polovici leta vse do sredine septembra na njej skoraj nismo opazili znakov ušic. Suša je močno vplivala tudi nanjo in kljub dobremu začetku v maju medenje ni potekalo dolgo. V jesenskem času se je populacija zelene hojeve ušice na srečo obnovila in tudi začela izločati mano. Pokapano podrast smo opazovali na območju gozdov osrednje Slovenije, Javornikov, Kočevskega roga in predvsem severnega dela Pohorja.

Nadaljnji razvoj povzročiteljev medenja bomo spremljali in vas o njem sproti obveščali.

Črni trn

Foto: Aleš Bozovičar